

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง ฮอตสติ๊กกี้ไรซ์ สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตรา

“Hot Sticky Rice” for Jazz Orchestra: A Creative Research in Music Composition

เด่น อยู่ประเสริฐ*¹

Denny Euprasert*¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง ฮอตสติ๊กกี้ไรซ์ สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตรา มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับแสดงในเทศกาลดนตรีแจ๊สแห่งเมืองไทจง ณ ประเทศไต้หวัน เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2562 บรรเลงโดยวง ไทเปแจ๊สออร์เคสตรา วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งประเด็นสำคัญออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การจัดเตรียมวัสดุประกอบการประพันธ์ และ 2) ด้านกระบวนการสร้างสรรค์บทประพันธ์

ผลจากการวิจัยพบว่า บทประพันธ์เพลงมีความยาว 7.14 นาที แนวคิดการประพันธ์ด้านแนวทำนองมีการนำบทเพลงพื้นบ้านของประเทศไต้หวัน มาเป็นวัสดุประกอบการประพันธ์ผสมผสานกับแนวคิดดนตรีแจ๊ส ด้านเสียงประสานมีการใช้แนวคิดทริยแอดในช่วงเสียงบนและสแลชคอร์ด โดยแนวคิดทริยแอดในช่วงเสียงบนและสแลชคอร์ด ยังถูกนำมาใช้ในช่วงการอิมโพรไวส์ในบทประพันธ์เพลงอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการผสมผสานจังหวะที่หลากหลาย เพื่อสื่อถึงการผสมผสานกันของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไต้หวัน

คำสำคัญ: ดนตรีแจ๊ส / การประพันธ์เพลงแจ๊ส / บทเพลงพื้นบ้าน

* Corresponding author, email: denny.euprasert@gmail.com

¹ คณบดีวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

¹ Asst. Prof., Dean, Conservatory of Music, Rangsit University

Abstract

A creative music research: *Hot Sticky Rice* for jazz orchestra was commissioned by Taipei Jazz Orchestra to perform on October 20, 2019 at Taichung Jazz Festival, Taiwan. The research could be divided into two main issues, (1) preparation and planning of musical materials and (2) compositional process. The result of the research showed that Taiwanese folk song was used as a material for composition combining with jazz concepts. The main harmonic materials used are upper-structure triads and slash chords. These concepts were also used during the improvisation sections. Furthermore, the even sixteenth-note, non-repetitive, linear, and Afro-Cuban rhythms were used to convey various cultural groups in Taiwan.

Keywords: Jazz / Jazz Composition / Folk Song

ที่มาและความสำคัญ

มีอาจปฏิเสธได้ว่าดนตรีแจ๊สก่อกำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และพัฒนามาจากวัฒนธรรมของคนผิวสีหล่อหลอมเข้ากับแนวคิดทฤษฎีดนตรีตะวันตก กระทั่งได้สร้างรากฐานและพัฒนาเป็นดนตรีแจ๊สในที่สุด ปัจจุบันดนตรีแจ๊สไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ได้ขยายขอบเขตไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วโลก ทั้งประเทศแถบยุโรป หรือประเทศแถบเอเชีย สืบเนื่องจากการจัดเทศกาลดนตรี แจ๊สระดับนานาชาติ ที่จัดอย่างต่อเนื่องจากประเทศแถบเอเชีย อาทิ ญี่ปุ่น ไต้หวัน อินโดนีเซีย หรือสิงคโปร์ เป็นต้น เลวิส พอตเตอร์ ได้กล่าวถึงดนตรีแจ๊สในประเทศแถบเอเชียไว้ว่า นอกจากสหรัฐอเมริกาแล้วญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้นำที่มีผลผลิตด้านดนตรีแจ๊สมากมาย อาทิ นักดนตรีแจ๊ส ผลงานบทเพลงแจ๊สใหม่ ๆ รวมถึงหนังสือและตำรา สืบเนื่องได้ว่าดนตรีแจ๊สได้กลายเป็นวัฒนธรรมทางดนตรีที่แพร่ขยายไปยังกลุ่มนักดนตรีแจ๊ส รวมถึงกลุ่มผู้ฟังดนตรีแจ๊ส ตลอดจนผู้ที่ต้องการศึกษาดนตรีแจ๊สอย่างแพร่หลาย²

² Lewis Porter, Micheal Ullman, and Edward Hazell. *Jazz: From Its Origins to the Present* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1993), 445.

เมื่อดนตรีแจ๊สได้ขยายขอบเขตไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ส่งผลให้มีการผสมผสานกับวัฒนธรรมของภูมิภาคเหล่านั้น หากพิจารณาแล้วจุดกำเนิดดนตรีแจ๊สก็เป็นการผสมผสานกันของวัฒนธรรมคนผิวสีเข้ากับแนวคิดทฤษฎีดนตรีตะวันตก ซึ่งปัจจุบันการผสมผสานวัฒนธรรมเข้ากับดนตรีแจ๊สยังคงถึงดนตรีแจ๊สไม่ได้อยู่แต่ในประเทศต้นกำเนิดเท่านั้น แต่ได้กลายเป็นดนตรีที่เข้าถึงวัฒนธรรมด้วยบทเพลงแจ๊สหลากหลายบทเพลงมีการนำวัฒนธรรมของภูมิภาคเหล่านั้นเข้ามาสร้างสรรค์ เช่น นำแนวทำนองดนตรีพื้นเมืองหรือนำแนวคิดด้านจังหวะดนตรีพื้นเมืองมาเป็นวัตถุดิบ เข้ามาผสมผสานกับแนวคิดดนตรีแจ๊ส ทำให้ดนตรีแจ๊สถูกขยายขอบเขตออกไปด้วยวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

ในฐานะที่ผู้ประพันธ์ทำงานด้านดนตรีแจ๊สหลากหลายมิติในระดับอุดมศึกษา และได้ถูกเชิญจาก จิมมี ลี (Jimmy Lee) ซึ่งเป็นทั้งนักดนตรีแจ๊สและอาจารย์สอนดนตรีแจ๊สหลายสถาบันในประเทศไทยได้หวั่น เช่น National Taipei University of Education, Hsinchu University of Education และ Fu Jen Catholic University จิมมี ลี ได้เชิญให้ผู้ประพันธ์เข้าร่วมโครงการประพันธ์เพลงแจ๊สที่เขาจัดตั้งขึ้น โดยมีนักประพันธ์เพลงคนอื่น ๆ อีกหลายคนในโครงการดังกล่าว ทั้งนี้พื้นฐานแนวคิดการประพันธ์เพลงมีแนวคิดนำบทเพลงพื้นเมืองของประเทศไต้หวัน มาเป็นวัตถุดิบในการประพันธ์ผสมผสานกับดนตรีแจ๊ส ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ผู้ประพันธ์กล่าวไว้ข้างต้นว่า “เมื่อดนตรีแจ๊สได้ขยายขอบเขตไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ส่งผลให้มีการผสมผสานวัฒนธรรมของภูมิภาคเหล่านั้นเข้ามาผสมผสานกับดนตรีแจ๊ส” ด้วยเหตุนี้ผู้ประพันธ์จึงมีความสนใจนำบทเพลงพื้นบ้านของประเทศไต้หวันมาผสมผสานกับดนตรีแจ๊ส

การวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้ ผู้ประพันธ์นำบทเพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* ซึ่งเป็นบทเพลงพื้นบ้านของไต้หวันมาเป็นวัตถุดิบหลักในการประพันธ์บทเพลงผสมผสานกับแนวคิดดนตรีแจ๊ส ผู้ประพันธ์ได้กำหนดแนวทางสร้างสรรค์การแสดงบทประพันธ์เพลงด้วยรูปแบบวงแจ๊สออร์เคสตรา ที่สามารถสร้างสีสันจากกลุ่มเครื่องเป่าและกลุ่มเครื่องจังหวะได้อย่างหลากหลาย งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตราถูกนำมาเผยแพร่การแสดงในงานเทศกาลดนตรีแจ๊สไทจง ณ ประเทศไต้หวัน วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2562 บรรเลงโดยวง ไทเปแจ๊สออร์เคสตรา (Taipei Jazz Orchestra) อำนวยเพลงโดย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีแจ๊ส ดร.จีน เอทคิน (Dr. Gene Aitken) นักดนตรีรับเชิญ คือ เมเรียโน อเบลโล (Mariano Abello) ตำแหน่งโซปราโนแซกโซโฟน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่น อยู่ประเสริฐ ตำแหน่งเปียโน

วัตถุประสงค์

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตรา ประพันธ์ขึ้นเพื่อนำมาเผยแพร่ในงานเทศกาลดนตรีแจ๊สไทจง (Taichung Jazz Festival 2019) ณ ประเทศไต้หวัน วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2562 โดยการนำบทเพลงพื้นบ้านของประเทศไทยได้หวัน ผสมผสานเข้ากับแนวคิดด้านดนตรีแจ๊สด้วยรูปแบบวงแจ๊สออร์เคสตรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้บทเพลงพื้นบ้านของประเทศไทยได้หวัน ผสมผสานเข้ากับดนตรีแจ๊สรูปแบบวงแจ๊สออร์เคสตรา
2. ได้บทเพลงใหม่สะท้อนวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้าน ผสมผสานกับดนตรีแจ๊ส
3. ขยายขอบเขตวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านของประเทศไทยได้หวัน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ประพันธ์นำบทเพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* ซึ่งเป็นบทเพลงพื้นบ้านของไต้หวัน นำมาศึกษาเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์นำมาเป็นวัตถุดิบหลักผสมผสานเข้ากับแนวคิดด้านดนตรีแจ๊ส บทประพันธ์จะถูกนำเสนอด้วยรูปแบบวงแจ๊สออร์เคสตรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีพื้นฐานแนวคิดสำคัญจากการนำบทเพลงพื้นบ้านของประเทศไทยได้หวัน คือ บทเพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* ดั้งเดิม นำมาศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ผสมผสานกับแนวคิดดนตรีแจ๊ส ซึ่งในการดำเนินการวิจัยนี้ผู้ประพันธ์แบ่งประเด็นสำคัญออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การจัดเตรียมวัตถุดิบสำหรับการประพันธ์บทเพลง และ 2) การกระบวนการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง โดยทั้ง 2 ประเด็นผู้ประพันธ์นำมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการประพันธ์ รายละเอียดประเด็นข้างต้นมีดังนี้

การจัดเตรียมวัตถุดิบการประพันธ์

1. ศึกษาข้อมูลบทเพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* ดั้งเดิม โดยผู้ประพันธ์ศึกษาประเด็นด้านแนวทำนอง เสียงประสาน ตลอดจนประเด็นอื่น ๆ จากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ โน้ตเพลง ข้อมูลจากเว็บไซต์ เป็นต้น

2. ศึกษาข้อมูลด้านองค์ประกอบดนตรีแจ๊ส รวมถึงแนวคิดด้านทฤษฎีแจ๊ส เพื่อเชื่อมโยงเอกลักษณ์ในดนตรีแจ๊สเข้ามาผสมผสานกับบทเพลงพื้นบ้าน

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการประพันธ์

4. กำหนดประเด็นสำคัญจากการสังเคราะห์ข้อมูล จากนั้นจึงพิจารณานำประเด็นการสังเคราะห์ข้อมูลข้างต้นมากล่าวถึงในบทที่ 2 เพื่อเชื่อมโยงด้านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสำหรับงานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตรา

ด้านกระบวนการสร้างสรรค์บทประพันธ์

1. กำหนดกรอบแนวคิดและเทคนิคการประพันธ์
2. สร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้
3. จัดเตรียมนักดนตรีให้เหมาะสม โดยผู้ประพันธ์พิจารณาบทบาทเครื่องดนตรีสำหรับการแสดงเป็นแนวทางสำคัญ

4. กำหนดบทบาทเครื่องดนตรีสำหรับการอิมโพรไวส์ บทเพลงนี้ผู้ประพันธ์กำหนดให้ผู้เล่นเปียโนและผู้เล่นโซปราโนแซกโซโฟน มีบทบาทด้านการอิมโพรไวส์ในบทประพันธ์เพลง

5. เริ่มดำเนินการฝึกซ้อมบทประพันธ์เพลงกับวงแจ๊สออร์เคสตราและปรับแต่งให้เหมาะสม

6. เผยแพร่บทประพันธ์เพลงด้วยการแสดงดนตรีในงานเทศกาลดนตรีแจ๊สไทจง ณ ประเทศไต้หวัน

7. จัดทำรูปเล่มวิจัยสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตรา มีแนวคิดจากการศึกษาบทเพลงพื้นบ้านจากประเทศไต้หวัน และนำมาเป็นวัตถุดิบการสร้างสรรค์ในมิติของดนตรีแจ๊สรูปแบบวงแจ๊สออร์เคสตรา บทประพันธ์เพลงมีความยาวทั้งสิ้น 7.14 นาที โดยแนวคิดการประพันธ์มีการผสมผสานเทคนิคอย่างหลากหลาย ทั้งประเด็นด้านแนวทำนอง เสียงประสาน การอิมโพรไวส์และประเด็นอื่น ๆ ที่สำคัญ ประเด็นเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ในการประพันธ์ เพื่อให้บทประพันธ์เพลงสามารถดำเนินไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้ประพันธ์ได้สรุปแนวคิดข้างต้นแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

ด้านแนวทำนอง

ผู้ประพันธ์นำบทเพลงพื้นบ้าน *ฮอตสติ๊กกี้ไรซ์* ดั้งเดิมมาศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบสำหรับการประพันธ์ โดยแนวทำนองมีการนำโมทีฟแรกจากแนวทำนองดั้งเดิมมาสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้ฟังสัมผัสได้จากการฟังและสามารถคาดเดาได้ว่าเป็นบทเพลงอะไร (ตัวอย่างที่ 1)

ตัวอย่างที่ 1 วัตถุดิบที่ได้จากการอ้างอิงทำนองดั้งเดิมบทเพลง *ฮอตสติ๊กกี้ไรซ์*

วัตถุดิบ

วัตถุดิบ

วัตถุดิบจากบทเพลงดั้งเดิม ห้องที่ 1-2 ถูกนำมาใช้ในแนวทำนองช่วงนำเข้าบทประพันธ์เพลงของแนวเปียโน โดยการดำเนินคอร์ดประกอบด้วย Fmaj7/A-G6-Fmaj7/A-G6- Fmaj7-E♭maj7 การดำเนินคอร์ดดังกล่าวมีการใช้แนวคิดสแลชคอร์ดด้วย คือ คอร์ด Fmaj7/A เพื่อสร้างสีสันในแนวเสียงต่ำสุดหรือแนวเบสบนมือซ้ายของผู้เล่นเปียโนให้มีการเคลื่อนทำนองแบบสวนทาง (Contrary Bass Motion) กับแนวทำนองบนมือขวา กล่าวคือ แนวต่ำสุดหรือแนวเบสบนมือซ้ายเคลื่อนที่ลงจากโน้ต A ไปยังโน้ต G สังเกตจากตัวอย่างที่ 2 ห้องที่ 1

ตัวอย่างที่ 2 แสดงแนวทำนองและเสียงประสานช่วงนำเข้าบทประพันธ์เพลงของผู้เล่นเปียโน

A Solo Rubato ♩ = ca. 76

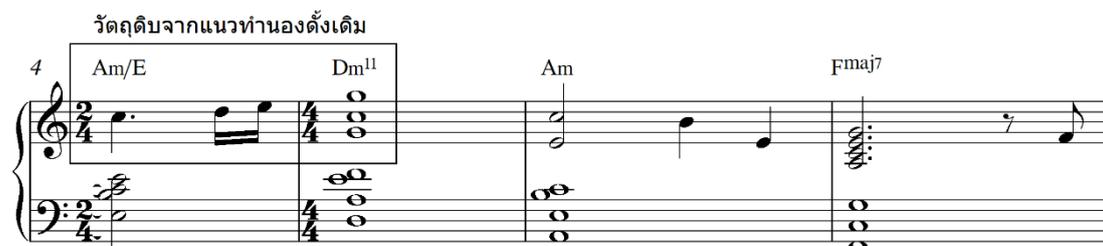
Piano

อีกทั้งยังมีการตัดส่วนย่อยของแนวทำนองบทเพลงดั้งเดิมในท้องที่ 5 (ตัวอย่างที่ 3) นำมาเป็นวัตถุดิบให้กับแนวทำนอง แนวทำนองของบทเพลงดั้งเดิมผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้นำมาใช้ในช่วงเดี่ยวเปียโนช่วงนำเข้าบทประพันธ์เพลง ท้องที่ 4-7 และแนวคิดนี้จะถูกนำกลับมาเป็นวัตถุดิบให้กับช่วงเดี่ยวเปียโนอีกครั้งช่วงจบบทประพันธ์เพลงด้วยเช่นกัน (ตัวอย่างที่ 4)

ตัวอย่างที่ 3 วัตถุดิบจากแนวทำนองดั้งเดิมในท้องที่ 5

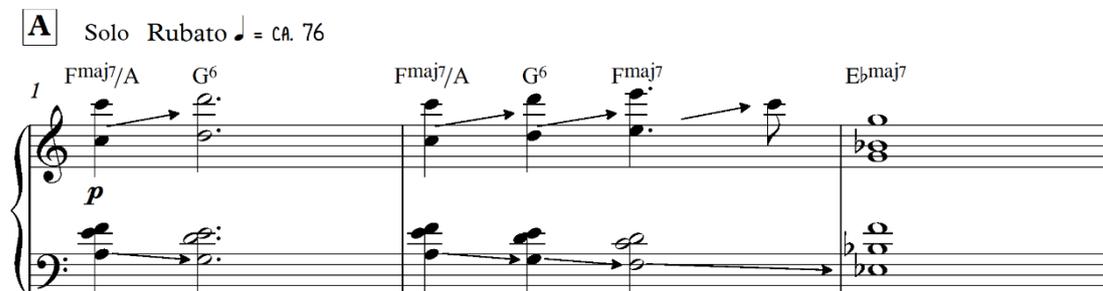

ตัวอย่างที่ 4 แสดงการนำส่วนย่อยมาพัฒนาในแนวทำนองของผู้เล่นเปียโน ท้องที่ 4-7

นอกจากนี้ด้านการวางแนวเสียงเพื่อสร้างมิติเสียงของผู้เล่นเปียโน ผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้มีการใช้แนวคิดสแลชคอร์ด รวมถึงการสร้างสีสั่นในแนวเสียงต่ำสุดหรือแนวเบส บนมือซ้ายของผู้เล่นเปียโนให้มีการเคลื่อนทำนองแบบสวนทางกับแนวทำนองบนมือขวา (ตัวอย่างที่ 5)

ตัวอย่างที่ 5 การวางแนวเสียงแบบสวนทางของผู้เล่นเปียโน

ด้านเสียงประสาน

ผู้ประพันธ์นำแนวคิดหลักด้านทฤษฎีแอดในช่วงเสียงบนและสแลชคอร์ด มาใช้กับการดำเนินคอร์ด และการจัดวางแนวเสียงของผู้เล่นเปียโน เพื่อสร้างสีสันให้กับแนวต่ำสุดหรือแนวเบสในการดำเนินไปยังคอร์ดต่าง ๆ รวมถึงลักษณะเคลื่อนทำนองแบบสวนทางในแนวทำนองบนมือซ้าย-ขวา เช่น การวางแนวเสียงทฤษฎีแอดในช่วงเสียงบน ห้องที่ 8-12 แนวเสียงมีการเคลื่อนที่ขึ้นเริ่มจากโน้ต B \flat -B-C-D และห้องที่ 10-12 เคลื่อนที่ลงเริ่มจากโน้ต F \sharp -F-E-D และจบลงด้วยการเคลื่อนที่ขึ้นไปยังโน้ต E \flat (ตัวอย่างที่ 6)

ตัวอย่างที่ 6 การวางแนวเสียงของผู้เล่นเปียโน ในห้องที่ 8-12

ส่วนการนำสแลชคอร์ดมาใช้สร้างสีสัน เช่น การเคลื่อนที่ของมือซ้าย-ขวาห้องที่ 1-3 โดยมือซ้ายแนวต่ำสุดหรือแนวเบสเคลื่อนที่เริ่มจากโน้ต A-G-A-G-F-E \flat ขณะที่มือขวาแนวทำนองเคลื่อนที่เริ่มจากโน้ต C-D-C-D-E-C-G เป็นต้น (ตัวอย่างที่ 7)

ตัวอย่างที่ 7 การวางแนวเสียงลักษณะเคลื่อนทำนองแบบสวนทางของผู้เล่นเปียโน ห้องที่ 1-3

A Solo Rubato $\text{♩} = \text{ca. } 76$

ด้านการอิมโพรไวส์

การอิมโพรไวส์ในบทประพันธ์เพลง ผู้ประพันธ์กำหนดบทบาทให้เป็นหน้าที่ของผู้เล่นโซปราโนแซกโซโฟนและผู้เล่นเปียโน ด้านเสียงประสานหรือการดำเนินคอร์ดในช่วงอิมโพรไวส์นั้น มีการใช้แนวคิดทริยแอดในช่วงเสียงบนและสแลชคอร์ด โดยนำวัตถุประสงค์ในการดำเนินคอร์ดมาจากการดำเนินคอร์ดช่วงแนวทำนองหลักนำกลับมาใช้ในช่วงอิมโพรไวส์ เช่น การดำเนินคอร์ดช่วงผู้เล่นโซปราโนแซกโซโฟนอิมโพรไวส์ ห้องที่ 60-67 (วนซ้ำจำนวน 2 ครั้ง) นำแนวคิดมาจากวัตถุประสงค์ในการดำเนินคอร์ดช่วงแนวทำนองหลักห้องที่ 41-44 (ตัวอย่างที่ 8)

ตัวอย่างที่ 8 การดำเนินคอร์ดของผู้เล่นโซปราโนแซกโซโฟนอิมโพรไวส์ ห้องที่ 60-67

60 Dm/G

การดำเนินคอร์ดช่วงผู้เล่นเปียโนอิมโพรไวส์ ผู้ประพันธ์ยังได้ขยายจำนวนห้องให้ยาวขึ้นในห้องที่ 82-89 โดยนำแนวคิดมาจากการดำเนินคอร์ดแนวทำนองหลักห้องที่ 37-40 ตัวอย่างที่ 9 แสดงการดำเนินคอร์ดแนวทำนองหลักห้องที่ 37-40 ส่วนตัวอย่างที่ 10 แสดงการดำเนินคอร์ดห้องที่ 82-89 ที่ได้แนวคิดมาจากห้องที่ 37-40 จากตัวอย่างข้างต้นจะมีการดำเนินคอร์ดด้วยการใช้ทริยแอดในช่วงเสียงบนทั้งสิ้น การกำหนดแนวทางการอิมโพรไวส์ผู้ประพันธ์ได้กำหนดแนวทางไว้ระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากดนตรีแจ๊สมักเปิดโอกาสให้นักดนตรีสามารถตีความการบรรเลงของตนได้ การกำหนดแนวทางการอิมโพรไวส์ไว้ระดับหนึ่งนั้นเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้อิมโพรไวส์ให้ดำเนินไปตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เท่านั้น

ตัวอย่างที่ 9 การดำเนินคอร์ดแนวทำนองหลักห้องที่ 37-40

37 F/Eb Eb/Db F/Eb Eb/Db F/Eb Eb/Db F/Eb Ab/Gb Bb/Ab

ตัวอย่างที่ 10 แสดงการดำเนินคอร์ดของผู้เล่นเปียโน ห้องที่ 82-89 ได้แนวคิดมาจากห้องที่ 37-40

82 F/E \flat E \flat /D \flat F/E \flat E \flat /D \flat

ขยายให้ยาวขึ้น

ขยายให้ยาวขึ้น

86 F/E \flat E \flat /D \flat F/E \flat E \flat /D \flat F/E \flat Ab/G \flat B \flat /A \flat

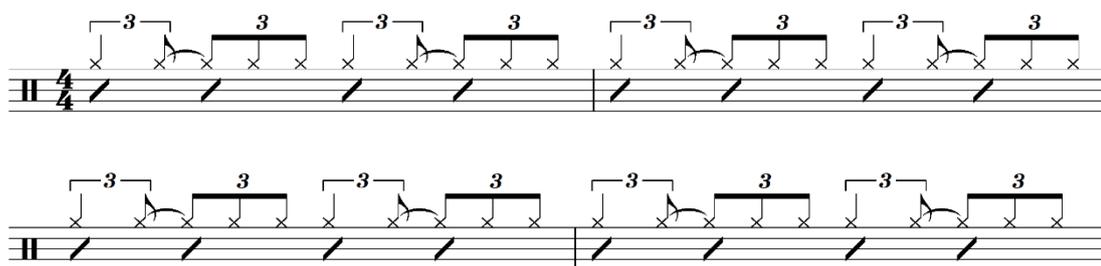
ขยายให้ยาวขึ้น

ประเด็นอื่น ๆ

บทบาทของผู้เล่นกลองในบทประพันธ์เพลงถูกกำหนดให้มีการนำจังหวะ Even 16th ที่เน้นบทบาทการบรรเลงจากไฮแฮทหรือฉาบไลด์ ตลอดจนนำจังหวะ Afro Cuban ที่โดดเด่นด้วยการนำรูปแบบจังหวะจากประเทศคิวบาและแอฟริกามาถ่ายทอดผ่านกลองชุด แนวคิดการนำจังหวะ Even 16th และ Afro Cuban มาใช้ในบทประพันธ์ก็เพื่อสื่อถึงแนวคิดการผสมผสานกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศได้หวน ซึ่งก็เปรียบกับจุดกำเนิดดนตรีแจ๊ส ที่มีการผสมผสานกันของวัฒนธรรมคนผิวสีและแนวคิดทฤษฎีดนตรีตะวันตก ก่อนจะขยายขอบเขตออกไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ (ตัวอย่างที่ 11-12)

ตัวอย่างที่ 11 การบรรเลงจังหวะ Even 16th ของผู้เล่นกลอง

ตัวอย่างที่ 12 การบรรเลงจังหวะ Afro Cuban ของผู้เล่นกลอง

นอกจากนี้บทบาทเครื่องดนตรี ผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้ผู้เล่นเปียโนมีบทบาทสำคัญในบทประพันธ์เพลง โดยกำหนดให้มีบทบาทสำคัญทั้งช่วงเดี่ยวเปียโน ในช่วงนำเข้าบทเพลงและช่วงจบตลอดจนช่วงอิมโพรไวส์ การวางแนวเสียงของผู้เล่นเปียโนมีการจัดวางแนวเสียงที่ชัดเจน เช่น ด้านการบรรเลงลักษณะเคลื่อนทำนองแบบสวนทางในแนวทำนองบนมือซ้าย-ขวา เป็นต้น

สรุปบทประพันธ์เพลงและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง *ฮอตสติ๊กกี้ไรซ์* สำหรับวงแจ๊ซออร์เคสตรา เป็นการนำบทเพลงพื้นบ้านของประเทศไทยได้หวนมาเป็นวัตถุดิบการประพันธ์ แนวคิดการอ้างอิงหรือการคิดทำนองบทเพลงพื้นบ้านสามารถหาข้อมูลได้อีกมากมาย เช่น นำบทเพลงพื้นบ้านของประเทศไทยหรือประเทศแถบเอเชีย ฯลฯ การนำกลืนอายุบทเพลงเหล่านี้ สามารถนำมาสร้างสรรค์การประพันธ์ได้ทั้งในแง่ของแนวทำนอง เสียงประสาน หรือการอิมโพรไวส์ ตลอดจนถึงรูปแบบการใช้วงดนตรีในการแสดง ปัจจัยข้างต้นมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดมิติเสียงในบทเพลงให้มีความเฉพาะตัวหรือหลากหลาย แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือแนวทางการประพันธ์ของผู้ประพันธ์จะเป็นตัวกำหนดให้บทเพลงว่ามีทิศทางอย่างไร ดังเช่น บทเพลง *ฮอตสติ๊กกี้ไรซ์* ที่ผู้ประพันธ์นำแนวทำนองดั้งเดิมมาเป็นวัตถุดิบและนำมาพัฒนาปรับเปลี่ยนในทิศทางของตนเอง ซึ่งแนวทางที่ผู้ประพันธ์ได้กำหนดไว้เป็นเพียงแนวทางหนึ่งเท่านั้น ยังสามารถสร้างความหลากหลายด้านแนวคิดการประพันธ์ตลอดจนบทบาทเครื่องดนตรี หากนำบทเพลง *ฮอตสติ๊กกี้ไรซ์* มาบรรเลงกับวงขนาดเล็ก เช่น วงสี่ชิ้น แนวคิดการประพันธ์ก็จำเป็นต้องมีทิศทางเปลี่ยนไป ฉะนั้น แนวทางการประพันธ์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนกำหนดทิศทางของบทเพลง

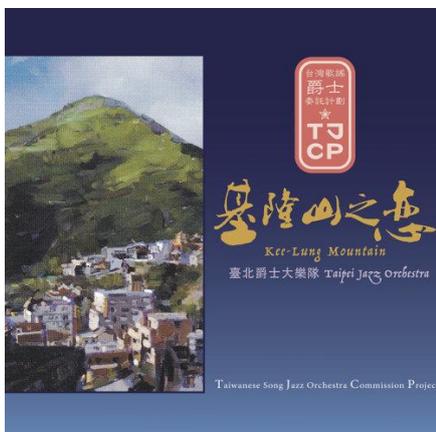
การเผยแพร่งานวิจัยสร้างสรรค์

แสดงครั้งแรกโดย วงไทเปแจ๊สออร์เคสตรา เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2562 ในเทศกาลดนตรีแจ๊สแห่งเมืองไทจง ครั้งที่ 17 ณ ประเทศไต้หวัน บรรเลงโซปราโนแซกโซโฟนโดย คีอ เมเรียโน อเบลโล และบรรเลงเปียโนโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เต๋น อยู่ประเสริฐ อำนวยเพลงโดย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีแจ๊ส ดร.จิ้น เอทคิน มีผู้เข้าชมประมาณ 10,000 คน สามารถเข้าชมการเผยแพร่งานวิจัยสร้างสรรค์ได้ที่เว็บไซต์ <https://youtu.be/pyuWSUqlQJ4>

แสดงครั้งที่สองในประเทศไทยโดยวงรังสิตแจ๊สออร์เคสตรา แห่งวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต (RSU Jazz Orchestra) เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563 ในเทศกาลดนตรีแจ๊สไทยแลนด์อินเตอร์เนชันแนลแจ๊สคอนเฟอร์เรนซ์ (Thailand International Jazz Conference) ครั้งที่ 11 ณ มหาวิทยาลัยมหิดล อำนวยเพลงโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เต๋น อยู่ประเสริฐ มีผู้เข้าชมประมาณ 700 คน สามารถเข้าชมการแสดงการเผยแพร่งานวิจัยสร้างสรรค์ได้ที่เว็บไซต์ <https://www.facebook.com/watch/?v=188323179215473&extid=rtE3r9igT9x4sNiO>

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง *ฮอตลิตทิกไทร์* สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตรา ได้รับการบันทึกเสียงในรูปแบบซีดีในชื่อผลงานว่า Kee-Lung Mountain: Taiwanese Song Jazz Orchestra Commission Project (2019) บรรเลงโดยวงไทเปแจ๊สออร์เคสตรา อำนวยเพลงโดย ดร.จิ้น เอทคิน

ภาพที่ 1 ปกซีดีบันทึกเสียง (ซ้ายมือ) และโปสเตอร์การแสดง/โปสเตอร์การเผยแพร่ผลงานเทศกาลดนตรีแจ๊สไทจง (Taichung Jazz Festival 2019) (ขวามือ)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง *ฮอตสติ๊กกีไรซ์* สำหรับวงแจ๊สออร์เคสตรา ได้รับความร่วมมือจากองค์กรและบุคลากรหลายฝ่าย ดังนี้

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

วงไทเปแจ๊สออร์เคสตรา แห่งประเทศไทย

จิมมี ลี หัวหน้าวงไทเปแจ๊สออร์เคสตรา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีแจ๊ส ดร.จิ้น เอทคิน ผู้อำนวยการวงไทเปแจ๊สออร์เคสตรา

ผู้ประสานงานเทศกาลดนตรีแจ๊สแห่งเมืองไทจง ไอ-เหวินหวัง (I-Wen Wang)

วงรังสิตแจ๊สออร์เคสตรา แห่งวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

เทศกาลดนตรีแจ๊ส ไทยแลนด์อินเตอร์เนชันแนลแจ๊สคอนเฟอเรนซ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานุกาฬ คำมา ผู้ช่วยผู้อำนวยการวงรังสิตแจ๊สออร์เคสตรา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตนิพิฐ สังข์วิจิตร ผู้ช่วยวิจัย

บรรณานุกรม

- ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เกศกะรัต, 2552.
- เด่น อยู่ประเสริฐ. “โครงสร้างของดนตรีแจ๊ส (Jazz Structure).” *วารสารดนตรีรังสิต* 5, 1 (2553): 31-42.
- . “Generatrix บทประพันธ์เพลงสำหรับวงดนตรีแจ๊สและการแสดงเปียโนแจ๊ส.” *วารสารดนตรีรังสิต* 6, 2 (2554): 5-21.
- พลังพล ทรงไพบูลย์. “เปลี่ยน บทเพลงสำหรับวงแจ๊สทริโอและวงออร์เคสตรา.” *วารสารดนตรีรังสิต* 13, 2 (2561): 45-57.
- Gridley, Mark C. *Jazz Styles: History & Analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 2000.
- Levine, Mark. *The Jazz Theory Book*. Petaluma, CA: Sher Music, 1995.
- Porter, Lewis, Micheal Ullman, and Edward Hazell. *Jazz: From Its Origins to the Present*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1993.